

Як підготувати доповідь до захисту науково-дослідницької роботи члена МАН

Доповідь — дуже важлива складова конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт членів МАН. Потрібно сформуванати у слухачів уявлення про об'єкт дослідження і на цьому тлі привернути увагу до свого дослідження. Для цього недостатньо тільки констатувати ту або іншу виявлену закономірність та просто повідомити отримані результати. Основними засобами для досягнення цієї мети є повноцінні дані, доступне і цікаве викладення матеріалу, яскраві ілюстрації та відповіді на запитання.

Загальні рекомендації:

- доповідь повинна бути попередньо написаною;
- добре сприймається емоційний та короткий за тривалістю (не більше 10 хв.) виступ;
- виступаючи перед аудиторією, доповідь не слід читати — потрібно розповідати; можна прочитати мету і завдання, а також висновки; корисно також виписати на картку початки фраз ключових блоків, підглядаючи в них під час доповіді; використовуй тільки зрозумілі для аудиторії терміни, намагайся передбачати можливі запитання;
- говорити потрібно, повернувшись до залу; при зверненні до таблиці, рисунка, колекційного зразка лише ненадовго повертай до них голову, максимально використовуй наочність;
- роби паузи перед кожним новим етапом доповіді;
- не повертайся до упущеної думки словами: "Я забув сказати, що ...", руйнуючи створений перед цим контекст; необхідно "повернути" забуте в іншому місці;

Техніка підготовки:

- **склади план доповіді, який повинен відповідати плану науково - дослідницької роботи; в доповіді виділи: актуальність проблеми, мету та задачі, об'єкт і предмет дослідження, його практичне значення. Основну частину виступу присвяти висвітленню методів та етапів дослідження, і, найголовніше, - аналізу його результатів. Сконцентруй увагу на власному внеску у вирішення цієї проблеми;**
- **випиши на окремі картки матеріал кожної частини, який ти вважаєш за потрібне включити до доповіді, та розклади їх за порядком;**
- **проведи попередній хронометраж свого виступу і доведи його до потрібного часу;**
- **підготуй чітку та яскраву наочність;**
- **потренуйся виступати перед дзеркалом, батьками, друзями, науковим керівником.**

Рекомендації виступаючому:

- розпочни свій виступ з привітання журі та аудиторії;
- назви своє ім'я та прізвище, навчальний заклад, клас або гурток, де навчаєшся, назву роботи, прізвище, ім'я та по батькові наукового керівника;
- будь ввічливим до аудиторії протягом усього виступу не повертайся до слухачів спиною, доповідай голосно та чітко, ввічливо відповідай на запитання та зауваження;
- закінчивши доповідь, подякуй аудиторії за увагу.

Як привернути увагу (заінтригувати) слухачів?

Ілюстрації під час доповіді використовують для того, щоб:

- 1) продемонструвати обсяг своїх матеріалів (кількість об'єктів, місця проведення дослідження) (таблиця, рисунок);
- 2) надати аудиторії можливість для обговорення теми (діаграми і таблиці);

3) перетворити слухачів у глядачів, допомогти їм сформувати уявлення про предмет дослідження.

У таблицях цифри і літери повинні бути великими (2x2), яскравими і чіткими. Кращі кольори для шрифту — чорний, червоний або синій (але не рожевий, блакитний, жовтий). Слід наводити як українські, так і латинські назви біологічних об'єктів.

Діаграма (гістограма, графік) дає змогу сконцентрувати увагу на найважливіших закономірностях.

Під час представлення дослідницької роботи доцільно використовувати власні фотографії, мікрофотографії, відеоматеріали у межах виділеного часу. Найкращий варіант, коли їх виконано у слайдах чи на "прозірках", що дає можливість побачити їх одночасно усім слухачам.

1. Скористайся порадами психологів:

- оратор-початківець повинен запам'ятати текст виступу після кількохразового його повторення;
- бережи голос за кілька днів перед виступом; уникай холодних напоїв, розмов на морозі, голосних криків тощо;
- якщо ти сумлінно підготуєш виступ, то впевнишся у своїх силах і таким чином відвернеш одну з причин хвилювання;
- за кафедрою займи зручну позу, оглянь слухачів, але говорити не поспішай — глибоко вдихни і повільно починай виступ;
- будь впевненим у собі, але впевненість не повинна переходити у самовпевненість;
- не виставляй на показ особисті хвилювання;
- не став під сумнів значущість виступу, не знижуй свого престижу вибаченнями з приводу того, що не зовсім готовий, не вмієш говорити або маєш мало часу;
- коли потрібно заглянути в рукопис виступу, опусти очі, але голову не нахиляй;
- будь-які рухи, пози, жести, міміка виправдані лише тоді, коли вони не притягують надмірної уваги слухачів;
- силу голосу пристосовуй до акустики і розмірів приміщення;
- не бійся робити паузи, проте намагайся не заповнювати їх різними звуками ("е-е-е", "ну" тощо);
- не затягуй промову, бо пік уваги слухачів припадає на середину відрізка часу, який відведено для виступу;
- не порушуй регламенту: це може викликати протест аудиторії;
- найкращий темп усного виступу — 75-85 слів за хвилину, але потрібно час від часу змінювати темп мовлення як засіб активізації уваги слухачів;
- чергуй довгі речення з короткими; довгі речення важко сприймати й розуміти, а нагромадження коротких речень одне за одним робить мову монотонною;
- основна думка повинна завжди висловлюватися головним реченням, а не підрядним;
- зовнішній вигляд, поведінка та манери спілкування повинні відповідати конкретній ситуації;
- ставлення людей до тебе ніби віддзеркалює твоє ставлення до них; усміхайся — і вони усміхатимуться у відповідь;
- не забувай, що порівняння, приклади й малюнки допомагають краще зрозуміти суть справи.